

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Emigrantlitteraturen (1872)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 164. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992359256272.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

Den anden Modsætning til det franske Aandsliv, som slog Fru de Staël under Studiet af den opblomstrende tyske Literatur, var den fremherskende Idealisme. Den Filosofi, som i den sidste Halvdel af det 18de Aarhundrede havde været den alene raadende i Frankrig, var en saadan, der udledede alle de menneskelige Forestillinger og Tanker af Sanseindtryk, altsaa fremstillede den menneskelige Aand som af hængig af og betinget af den omgivende Verden. Til at bedømme denne Læres Væsen og Rækkevidde var Fru de Staël ganske vist ikke i Stand; men som et ægte Barn af det nyfødte Aarhundrede afskyede hun den. Hun bedømte den som Kvinde snarere med Hjertet end med Forstanden og udledede af den al den Materialisme, hun havde fundet i Sæderne, og al den Underkastelse under Magten, hun havde fundet hos Personlighederne, i Frankrig. Hun satte Condillacs Sensualisme i Forbindelse med Helvetius's Fordelsmoral, og hun mente at ingen Lære var mere skikket til at lamme Sjælens begejstrede Opsving end denne, som grundede det Gode paa den velforstaaede Interesse. Med sand Henrykkelse saa hun en modsat 165 Lære almindelig anerkendt i Tyskland; Kants og Fichtes Pligtlære, Schillers Pathos forkyndte jo netop den Aandens Suverænitæt, som hun hele sit Liv igennem havde troet paa. Disse store Tænkere beviste den jo, denne begejstrede Digter godtgjorde jo i ethvert af sine Digte Aandens Uafhængighed af Sanseverdenen, dens Evne til at hæve sig over den, beherske den, omforme den. Hvor talte disse Mænd ud af hendes Hjerter! Og i sin Beundring for disse Lærdomme, for Tysklands højtstemte, aandsløftede Væsen var det, at hun gav sig til at skrive sin Bog *De l'Allemagne*, som Tacitus i sin Tid havde skrevet sin Bog *De Germania*, for at vise sine Landsmænd et stort Eksempel paa sædelig Renhed og aandelig Friskhed.